

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bhar.III.1.155/2011/6.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága, mint harmadfokú bíróság Budapesten, a 2011. év december hó 13. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az emberölés bűntettének kísérlete miatt N.M. ellen folyamatban lévő büntetőügyben a Fővárosi Ítéltábla 2.Bf.292/2010/16. számú ítéletét megváltoztatja, a vádlottat az ellene emberölés bűntettének kísérlete (Btk. 166.§ (1) bekezdés, (2) bekezdés i) pontja) miatt emelt vád alól felmenti.

Az eljárás során felmerült 833.589 (nyolcszázharmincháromezer-öttszáznyolcvankilenc) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Egyebekben a megtámadott határozatot helybenhagyja.

I n d o k o l á s

A Fővárosi Bíróság a 2010. április 29-én kelt 8.B.1471/2008/8. számú ítéletével N.M. vádlottat az ellene a Btk. 166.§ (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés i) pontja szerint minősülő emberölés bűntettének kísérlete miatt emelt vád alól bűncselekmény hiányában felmentette.

Az elsőfokú bíróság jogi álláspontja szerint halva született újszülött bűncselekmény - emberölés - tárgya nem lehet, ezért a vádlott azzal a magatartásával, hogy a halva született csecsemőt a WC lefolyójában hagyta, bűncselekményt nem követett el.

Az ítélet ellen az ügyész jelentett be fellebbezést a vádlott

terhére a bűnösség megállapítása és büntetés kiszabása érdekében.

A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla a 2.Bf.292/2010/16. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a vádlottat bűnösnek mondta ki emberölés büntetnének kísérletében, és ezért őt 2 évi - 3 évi próbaidőre felfüggesztett - börtönbüntetésre ítélte, egyben kötelezte az eljárás során felmerült bűnügyi költség megfizetésére.

A Fővárosi Ítéltábla arra az álláspontra helyezkedett, hogy az elsőfokú bíróság nem minden rendelkezésre álló bizonyítékot tett tárgyalás anyagává, így ezeket értelemszerűen nem is vetette egybe az ügy egyéb adataival. Ebből következően a megállapított tényállás hiányos (Be. 351.§ (2) bekezdés b) pontja), és a bíróság tényekből helytelen ténybeli következtetést vont le (Be. 351.§ (2) bekezdés d) pontja).

Erre figyelemmel az ítéltábla az ügyben tárgyalást tartott, amelynek keretében részbizonyítást vett fel, és ismertette azokat az okiratokat, amelyek álláspontja szerint az ügy szempontjából jelentőséggel bírnak.

Ennek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 352.§ (1) bekezdés a) pontja alapján a következőkkel egészítette ki:

- a vádlott a gyanúsítottai vallomása szerint (nyomozati iratok: 585. oldal 4. és 5. bekezdés) észlelte magán a terhességének kétségbevonhatatlan jeleit.
- a munkásszállón vele együtt lakó munkatársai előtt - azok kérdése ellenére - kifejezetten letagadta terhességét (nyomozati iratok: 587. oldal 2. és 3. bekezdés).
- 2008. év január hó 20. napján a vádlottnál erős szülési fájdalmak és görcsök jelentkeztek, amelyek alapján arra következtetett, hogy szülni fog, vagy hogy „elmegy a baba” (nyomozati iratok: 587. oldal utolsó előtti bekezdés), ezért megkérte lakótársát V.G.-t, hogy hívja a mentőket, majd a szállón a szomszéd szobában lakó B.B.-t kérte meg, hogy kísérje ki a női WC-be.
- A WC helyiségben erős szülési fájdalom tört rá, érezte, hogy a baba megindult, ezért nyomnia kell, ennek következtében a baba egyből kijött, érezte, hogy „nagy volt ami kijött” és ezzel együtt elmúlt a nagy fájdalom is (nyomozati iratok: 589. oldal 6. bekezdés).
- Az időközben kiérkezett mentősök többször kérték a vádlottat, hogy jöjjön ki a WC helyiségből, sőt L.R. tanú is többször benézett a WC fülkébe, de sem neki, sem a mentősöknek nem mondta el, hogy mi történik vele, hogy éppen szül (nyomozati iratok: 589. oldal 5. bekezdés, nyomozati iratok: 281. oldal

alatt elfekvő mentős esetlap és nyomozati iratok: 303. naplósám alatti kórlap, és a 323. sorszám alatti kórházi zárójelentés).

- A vádlott a WC kagylóba a szülés után nem nézett bele, és a mentősök kérésére a WC-t nem is öblítette le. Ezt követően a mentősök a Kórház nőgyógyászatára vitték, de sem a mentősöknek, sem a kórházban nem szólt senkinek a történetekről. Sem a mentősöktől, sem a kórházban nem kérdezte meg senkitől, hogy mi lett a babával (nyomozati iratok: 589. oldal utolsó bekezdés).
- A vádlott 2008. év január hó 20. napján 23:24 órakor a nőgyógyászatról sms-t küldött B.B.-nek a vele egy munkásszállón lakó ismerőseinek, amelynek szövege szerint „Hali-hó. Felébredtem az altatásból. Nekem még gőzöm sincs mi volt ez az egész, az orvos valami belső vérzést magyarázott. Holnap már mehetek is haza, még írok”. Ezen kívül 2008. év január hó 21. napján - B.B. tanú rendőrségi tanúkihallgatása közben - egy újabb sms-t küldött nevezettnek: „Hali. A cs.-t +ne említsd rendőröknek. Hívlak majd”.
- A vádlott által szült fiú magzat súlya: 1715 g, hossza: 45 cm, fejkörfogata: 30 cm, mellkörfogata: 25 cm, vállkörfogata: 29 cm, talphossza: 6 cm, köldökzsinór hossza: 46 cm volt.
- A szülés a terhesség 31-32. hetében zajlott le.
- Az újszülött holtan született, halálának oka nagy valószínűséggel nagyobb mennyiségű magzatvíz belégzése volt. Tekintettel arra, hogy az újszülött méhen kívül nem lélegzett, így a WC csészében található víz a szervezetébe nem került. Figyelemmel a masszív magzatvíz belehelésre, szaksegíttéssel történő szülés esetén életben maradásának esélye csekély lett volna. Az újszülött nem volt érett, így életképessége is nagyfokban csökkent volt (halottszemle jegyzőkönyv, valamint a nyomozati iratok: 245. oldalon található igazságügyi orvosszakértői vélemény).
- N.M. vádlott és a fiú újszülött között anya-gyermek biológiai rokonság állt fenn (22/A/08/DNS igazságügyi szakértői vélemény).
- N.M. vádlott sem a cselekmény elkövetésekor, sem a vizsgálat idején kóros elmeállapotban, elmebetegségben, gyengeelméjűségben, szellemi leépülésben, tudatzavarban, vagy személyiségzavarban nem szenvedett, illetve nem szenved, beszámítási képességét kizáró, vagy korlátozó körülmény nem állt fenn. Nála a szülést követő olyan tudati állapot nem állapítható meg, amely korlátozta volna őt abban, hogy a cselekménye következményeit felismerje (igazságügyi ideg- és elmeorvos, valamint pszichológus együttes szakértői vélemény).

A másodfokú bíróság megállapította, hogy e kiegészítésekkel az elsőfokú bíróság ítélete minden tekintetben megalapozott, mentes a

Be. 351.§ (2) bekezdésében felsorolt hiányosságoktól, és ezáltal felülbírálatra alkalmas.

Az ítélet ellen a vádlott és védője elsősorban felmentésért, másodsorban előzetes mentesítés érdekében jelentett be fellebbezést.

A védő fellebbezésének indokolásában arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság felmentő rendelkezése igen, ítéletének jogi indokolása azonban nem fogadható el, ugyanis a vádlott felmentésének jogcíme nem a védett jogi tárgy hiánya, hanem - helyesen - a vádlott tévedése, amely büntethetőséget kizáró ok.

Álláspontja szerint a vádlottnak nem volt tudomása arról, hogy terhes, és arról sem, hogy szülni fog. Ezzel ellentétes tényeket egyetlen személyi vagy tárgyi bizonyíték sem erősített meg az eljárás során.

A védő arra is hivatkozott, hogy a vádlott az igazmondási kötelezettség terhe mellett tett tanúvallomásában, és nem a gyanúsítottai vallomásában nyilatkozott a valóságnak megfelelően. Ehhez képest iratellenes a másodfokú bíróságnak a tényállás kiegészítése keretében tett ténymegállapítása, ugyanis a vádlott gyanúsítottai vallomását sem V.G., sem B.B. vallomása nem erősítette meg.

A védő álláspontja szerint abból a kétségtelen tényből, hogy a WC-ben szülés történt, önmagában még nem következik, hogy erről, vagyis a terhességről és a szülésről a vádlottnak tudomása lett volna.

A fellebbezés a továbbiakban arra hivatkozott, hogy abban az esetben, ha tényként lehetne rögzíteni, hogy a vádlott ezekről a körülményekről - terhességről, szülésről - mégis tudomással bírt volna, még az eshetőleges szándék sem állapítható meg a terhére. A vádlott ugyanis joggal bízhatott a helyszínre hívott orvosi segítségben, ezért nem nyugodhatott bele az újszülött halálába, vagyis a halálos eredmény tekintetében nem lehetett közömbös.

A Legfőbb Ügyészség a BF.2553/2011. számú átiratában a fellebbezést nem tartotta alaposnak. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság a kiegészített tényállás alapján helyesen vont következtetést a vádlott tudattartalmára, és ennek alapján az anyagi jogszabályok helyes értelmezésével, annak sérelme nélkül állapította meg a vádlott bűnösségét. Mindezek alapján a másodfokú bíróság ítéletének helybenhagyását indítványozta.

A Legfelsőbb Bíróság az ügyben a Be. 391.§-ának (2) bekezdése szerint nyilvános ülést tartott, amelyen az ügyész a másodfokú

ítélet helybenhagyását, míg a védő az írásbeli fellebbezésben kifejtett indokok alapján a vádlott felmentését indítványozta.

A fellebbezés indokaiban nem alapos, célját tekintve viszont az alábbiak szerint eredményes.

Tekintettel arra, hogy a vádlottat érintően a másodfokú bíróság a bűnösség kérdésében az elsőfokú bírósághoz képest eltérő döntést hozott, a jelen ügyben a harmadfokú eljárás feltételei (Be. 386.§ (1) bekezdés b) pontjának I. fordulata) kétségekívül fennálltak.

Ezért a Legfelsőbb Bíróság a másodfokú ítéletet - az azt megelőző első- és másodfokú eljárással együtt - a Be. 387.§-ának (1) és (2) bekezdésében írt terjedelemben felülbírált.

Ennek eredményeként - nem észlelve a Be. 399.§-ának (1)-(4) bekezdése alá eső, feltétlen hatályon kívül helyezéssel járó szabálysértést - a Legfelsőbb Bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy az első- és másodfokú bíróság az eljárást a perjogi szabályok megtartásával folytatta le.

Az ennek során megvizsgált bizonyítékokkal összhangban álló tényállás megalapozott, s az eljárt bíróságok a szükséges mértékben eleget tettek az indokolási kötelezettségüknek is, amikor mérlegelő tevékenységükről ellenőrizhető módon számot adtak.

A Be. 388.§ (1), illetve (2) bekezdése alapján a harmadfokú bíróság a határozatát akkor alapíthatja a másodfokú ítélet alapját képező tényállásra, ha az további bizonyítás felvétele nélkül is megalapozott vagy az iratok alapján azzá tehető, ekként a helyes tényállás megállapítható, a helytelen ténybeli következtetés kiküszöbölhető.

Az ilyen módon a harmadfokú eljárásban ugyancsak irányadó, a másodfokú bíróság által kiegészített, illetve helyesbített tényállást alapul véve a védő fellebbezésének jogi indokai az alábbiak szerint nem fogadhatók el.

A vádlott tévedésére alapított fellebbezése eredményre nem vezethet, ugyanis a harmadfokú eljárás során a Legfelsőbb Bíróság a Be. 388.§ (1) bekezdésére figyelemmel, döntését a másodfokú bíróság határozatának alapjául szolgáló ítéleti tényállásra alapítja.

Mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróság határozatában egyértelműen állást foglalt atekintetben, hogy a vádlott tisztában volt terhességével és azzal a ténnyel, hogy gyermeket szült. Ez állapítható meg az elsőfokú ítélet 2. oldalának VI. és VII. bekezdésében írtakból.

Kétségtelen, hogy ezzel némileg ellentétes indokolás olvasható a 14. oldal utolsó előtti bekezdésében, amikor az elsőfokú bíróság a tényállásban írtakkal ellentétben arra hivatkozik, hogy „ítéleti bizonyossággal nem állapítható meg az, hogy N.M. tudattartalma a szülés tényét átfogta.”

Ezt az ellentmondást azonban a másodfokú bíróság a tényállás kiegészítése keretében, az ítélet 5. oldalának II. és III. bekezdésében feloldotta, és egyértelművé tette, hogy a vádlott tisztában volt azzal, hogy terhes, és tisztában volt azzal is, hogy a WC-ben gyermeket szült.

Ugyancsak téves az eshetőleges szándék hiányára vont védői következtetés pusztán azon az alapon, miszerint a vádlott bízhatott abban, hogy a kiérkező mentősök megfelelő segítségben vagy ellátásban részesítik az újszülöttet.

A védő álláspontja szerint az a körülmény, hogy a mentőápoló nem vette észre a WC kagylóban a gyermeket és így segítséget sem nyújthatott, nem róható a vádlott terhére.

Az irányadó tényállásból kitűnően a mentőket nem a vádlott értesítette, és a vádlott a helyszínre érkező mentősöket nem, - de a kórházi orvosokat sem - tájékoztatta a WC-ben történt eseményekről.

Ilyen körülmények között a védő ez irányú hivatkozása minden ténybeli alapot nélkülöz.

A fellebbezés a továbbiakban a bíróságok bizonyítékokat értékelő tevékenységét sérelmezi, amikor arra hivatkozik, hogy a vádlottnak a nyomozás során tett tanúvallomása fogadható el a tényállás alapjául, mivel ez alkalommal igazmondási kötelezettség terhelte.

A bizonyítékok felülmérlegelésére alapított fellebbezés egyrészt a harmadfokú eljárásban eredményre nem vezethet, másrészt önmagában a perjogi pozícióból levont következtetés a vallomások hiteltérdemlősege tekintetében nem helytálló.

Mindazonáltal a védői fellebbezés az alapvetően téves jogi okfejtés ellenére és attól függetlenül, a bűnösség kérdésében az alábbiak szerint alapos.

A Fővárosi Ítéltábla jogi álláspontja szerint a bűnösség kérdésének eldöntésében meghatározó szerepe volt a vádlott elkövetéskori tudati állapota vizsgálatának, a terhességének időszakában tanúsított magatartásának, a szülés közben és azt követően kifejtett tevékenységének, valamint ezek gondos és elemző összevetésével a vádlotti tudattartalom feltárásának.

Mindezek alapján a másodfokú bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a vádlott az emberölés kísérletét eshetőlegesen szándékkal, a Btk. 17.§ (2) bekezdése szerint alkalmatlan tárgyon követte el.

Ez a megállapítás, illetve az ehhez vezető jogi okfejtés azonban nem helytálló.

Az ítéletábra tévedése arra vezethető vissza, hogy a bűnösség kérdésének vizsgálatakor kizárólag a bűncselekmény alanyi oldalát, azon belül a bűnösség értelmi és érzelmi kapcsolatát tette vizsgálat tárgyává, vagyis a tárgyi oldalon lévő ismervek - tényállási elemek - teljes figyelmen kívül hagyásával, a vádlott tudattartalmával, szándékával foglalkozott, és vont következtetést arra, hogy a bűncselekmény kísérlete alkalmatlan tárgyon megvalósult.

A Fővárosi Ítéletábra erre az álláspontra pusztán „a rendelkezésre álló bizonyítékok, és az eset összes körülményei alapján” levont „ténybeli következtetés” útján jutott el, vagyis a tényekből levont következtetések jogi értékelése nélkül, a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség jogi álláspontjának kritika nélküli elfogadásával - tévesen - foglalt állást a bűnösség kérdésében.

A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint a büntetőjogi felelősség kérdésében történő állásfoglalás során alapvetően

- a bűncselekmény elkövetési tárgyának - passzív alanyának - vizsgálata,
- a kísérlet tényállásszerűségének feltárása,
- és az alkalmatlan kísérlet fogalmának dogmatikai, jogirodalmi és tudományos elemzése megkerülhetetlen.

Az elkövetési magatartás az általános törvényi tényállás objektív elemei között helyezkedik el, amely nélkül bűncselekmény sem jön létre, míg az elkövetési tárgy - személy elleni bűncselekmények esetében a passzív alany - annak csupán rend szerinti ismerve.

A Btk. 166.§ (1) bekezdésébe ütköző emberölés büntettének passzív alanya kizárólag élő, természetes személy lehet. Az emberi élet léte az emberölés szükségszerű feltétele, élet nélkül fogalmilag kizárt annak bármi módon történő kioltása.

A büntetőjog az emberi életet a szülési folyamat kezdetétől, természetes szülési folyamat esetén az úgynevezett tolófájások megindulásától védi az emberölés büntettének tényállásával, azt megelőzően pedig, a terhesség 12-ik hetétől a magzati élet részesül büntetőjogi oltalomban.

Amennyiben a szülési folyamat természetes módon történő megindulása előtt vagy aközben, az elkövetőn kívül álló okból bekövetkezik az újszülött halála, úgy a szülési folyamatban vagy azt követően már fogalmilag kizárt a büntetőjogi védelem, ugyanis a tárgyi oldalon nincs olyan passzív alany, amelynek sértése vagy veszélyeztetése büntetőjogilag releváns magatartással előidézhető lenne.

A bűncselekmény objektív oldalának fogyatékosága, részleges hiánya alapvetően meghatározza a kísérleti cselekmény tényállásszerűségét.

A Btk. 16.§-a szerint „Kísérlet miatt büntetendő, aki a szándékos bűncselekmény elkövetését megkezdi, de nem fejezi be.”

A bűncselekmény kísérlete az előkészület és a befejezett bűncselekmény között definiálható akként, hogy több mint az előkészület, de kevesebb mint a befejezett bűncselekmény, ugyanis a kísérlet a jogtárgyat már részben veszélyezteteti vagy sérti, de a célba vett elkövetési tárgy - passzív alany - nem megy át azon a változáson, amely a bűncselekmény befejezettségét jelenti.

Materiális bűncselekmény esetében, - miként az emberölésnél is - a kísérlet stádiumában kifejtett elkövetői magatartás szorosan összefonódik az objektív oldalon lévő elkövetési tárgy, a passzív alany létezésével, vagyis annak hiányában kísérlet sem állapítható meg.

A bűncselekmény kísérlete ugyanis a véghezvitel szándékos és tényleges megkezdése. Ebből következően a kísérlet a jogtárgyat a külvilág számára is felismerhetően veszélyezteteti vagy sérti, mivel az elkövető magatartásával már belép a törvényi tényállás világába, tevésével vagy mulasztásával részben vagy egészben tényállási elemet valósít meg.

A kísérlet egyedi felismerhető jegye az olyan elkövetési cselekmény, amely az eredmény előidézésére objektíve alkalmas. A bűncselekmény tárgyi oldalából kiindulva, a kísérlet nem más, mint a jogtárgysértésre közvetlenül alkalmas cselekmény megvalósítása.

„A kísérlet tehát a jogtárgyat sértő szándék kifejezésre juttatása olyan cselekményben, amely a jogtárgy veszélyeztetésére közvetlenül alkalmas, és amely a tárgyi oldal részbeni megvalósulását fejezi ki.”

A büntetőjogi normák értelmezése és alkalmazása szempontjából irányadó jogtudomány álláspontja közel másfél évszázada következetes ate tekintetben, hogy önmagában a jogtárgyat sértő szándék kifejezésre juttatása a jogtárgy közvetlen veszélyeztetése nélkül nem valósít meg kísérletet sem, mivel a tárgyi oldal

részbeni megvalósulására jogtárgy (passzív alany) hiányában objektív lehetőség nincs.

A jogtudomány és az ítélkezési gyakorlat az alkalmatlan kísérlet büntethetőségét illetően különbséget tesz az abszolút és relatív alkalmatlanság között, amely egyaránt megnyilvánulhat az elkövetés tárgyában, az eszközében és az elkövetés módjában egyaránt.

Kétségtelen, hogy a Btk. 17.§ (2) bekezdése az alkalmatlanság ezen eseteit bár nevesíti, azonban nem különböztet az abszolút és relatív alkalmatlanság között. Mindazonáltal egyértelműen a Btk. 16.§-a szerinti terminológiát követve, a büntetés korlátlan enyhítésének vagy mellőzésének megkerülhetetlen feltétele a kísérlet megvalósulása.

Az alkalmatlan kísérlet büntethetőségének vizsgálata kapcsán a tudomány álláspontja következetesnek tekinthető az alábbiak szerint.

Pauler Tivadar kora objektivista irányzatát követve az alábbi álláspontra jutott:

„A hol a büntett, tárgya hiányánál fogva egyáltalán nem létesülhet, bűnkísérletnek sincs helye: mert a mit végrehajtani egyáltalán lehetetlen, azzal okbeli kapcsolatban lévő, arra valósággal vezető cselekményt el nem követhetni.” (Pauler Tivadar. Büntetőjogtan. 1869.)

Hasonló véleményének adott hangot Werner Rezső, amikor kifejtette, „ha valaki olyan tárgyon hajtja végre elkövetni szándékolt bűncselekményt, mely az ennek elkövetésére szükséges tulajdonokkal nem bír, nincs bűnkísérlet a szó valódi értelmében,... mert a gondolat, amely nem felel meg a valóságnak, csak puszta gondolat marad.” (Werner Rezső. A magyar büntetőjog általános tanai. 1881.)

Finkey Ferenc a Csemegi Kódex magyarázatában úgy fogalmazott, hogy „Ha a kísérleti cselekvés olyan volt, hogy azzal a szándékolt cselekmény véghezvitelét teljes lehetetlenség volt megkezdeni, kísérlet nem állapítható meg, mert a véghezvitel nem is kezdetett meg.” (Finkey Ferenc. A magyar büntetőjog tankönyve. 1914.)

Mindezen tudományos munkák annak az álláspontnak a helyességét igazolják, miszerint az elkövetési tárgy abszolút alkalmatlansága kizárja a védett jogtárgy sérelmét vagy veszélyeztetését. Következésképpen bűncselekmény sem jöhet létre, vagyis a kísérlet megállapítása is fogalmilag kizárt.

Ugyanakkor az alkalmatlan kísérletnek is rendelkeznie kell mindazon ismérvekkel, amelyekkel a kísérlet általános terminológiája (Btk. 16.§) rendelkezik, vagyis csak olyan

elkövetési magatartás alapozhatja meg, amely a jogtárgy - passzív alany - veszélyeztetésére közvetlenül alkalmas, és egyben a tárgyi oldal részbeni megvalósulását is eredményezi.

Amennyiben tehát az elkövetési magatartás nem felel meg ezen követelményeknek, úgy kísérletről sem lehet szó. Az abszolút alkalmatlan tárgy esetében azonban az elkövetési magatartás objektíve nem vezethet a jogtárgy veszélyeztetéséhez vagy sértéséhez.

A Fővárosi Ítéltábla e körülmények vizsgálata nélkül - tévesen - arra az álláspontra helyezkedett, hogy a vádlott alkalmatlan tárgyon elkövetett kísérletet valósított meg a tényállásban rögzített magatartásával, s alkalmazhatónak találta a Btk. 17.§ (2) bekezdését.

Döntésének kialakítása során azonban nem foglalkozott az elmélet és a gyakorlat által egyaránt kidolgozott azon jogkérdéssel, hogy a kísérleti cselekmény abszolút vagy relatív alkalmatlanságot jelentett-e, holott az eltérő jogkövetkezmények ennek ismeretében alkalmazhatóak.

Az alkalmatlan kísérlet esetében a tárgy alkalmatlansága lehet relatív és abszolút egyaránt. Az emberölés esetében viszont a tárgy abszolút alkalmatlansága a passzív alany hiányát jelenti.

Ez pedig azzal a következménnyel jár, hogy hiányzik a tárgyi oldal egy olyan szükséges ismérve, amely már önmagában fogalmilag kizárja az emberölés büntettének megkezdését, azaz tényállási elem megvalósítását.

Ez esetben ugyanis a bűncselekményt sem megkezdeni, sem befejezni nem lehetséges, a bűnös szándékkal célba vett eredményhez objektíve nem érhető el, vagyis a bűncselekmény kísérleti stádiumba sem juthat el.

A teljességgel (abszolút) alkalmatlan tárgyak ellen nem lehet a szándékolt bűncselekményt elkövetni. Ha pedig a bűncselekmény elkövetése fogalmilag kizárt, úgy a véghezvitel megkezdésére sincs lehetőség, vagyis a kísérlet sem valósulhat meg.

Objektív alkalmatlanság esetében az elhatározott bűncselekmény - tényállási elem hiányában meg nem valósítható - kísérlete miatt sem büntetőjogi felelősségre vonásnak, sem büntetés kiszabásának helye nem lehet.

Az alapügyben eljáró elsőfokú bíróság helyesen ismerte fel és döntötte el a megállapított tényállásból szükségszerűen következő jogkérdést, és jogi indokolása is helytálló.

Ezt a Legfelsőbb Bíróság által is képviselt jogi álláspontot erősíti meg a jogtudomány is, amely szerint: „Az abszolút alkalmatlan eszközzel, módon, valamint abszolút alkalmatlan tárgyon végrehajtott cselekmény bűncselekményt nem valósít meg. A halott ember „megölése” tehát nem bűncselekmény, hiszen az emberölés védett jogi tárgya az emberi élet, passzív alany pedig csak élő természetes személy lehet. (Büntetőjog Különös rész tankönyv. HVG Orac 2011.)

A jogtárgy közvetlen sértése vagy veszélyeztetése ugyanis nem váltható ki a magatartás társadalmi értékítéletével, a közrend, illetve a köznyugalom megzavarásával vagy sértésével, büntetőjogi felelősségre vonásra ez okokból nem kerülhet sor.

Jogilag releváns kísérlet hiányában a Btk. 17.§ (2) bekezdésében írtak szerint annak alkalmassága vagy alkalmatlansága sem vizsgálható.

Természetesen más a helyzet abban az esetben, ha a tárgy csupán viszonylagosan (relatív) alkalmatlan, amikor is jogilag lehetőség van tényállásszerű magatartás kifejtésére is, mindössze a célzott bűncselekmény megvalósítása kizárt. Ebben az esetben a Btk. 17.§ (2) bekezdése a kísérlet alkalmatlansága esetén is érvényesülhet.

Ezért a Legfelsőbb Bíróság a kifejtett indokok szerint a másodfokú bíróság ítéletét a Be. 398.§-a (1) bekezdése alapján a törvénynek megfelelően megváltoztatta, s a vádlottat a Be. 6.§ (3) bekezdés a) pontjára figyelemmel, a 331.§ (1) bekezdése alapján, az ellene a Btk. 166.§ (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés i) pontja szerint minősülő emberölés büntettének kísérlete miatt emelt vád alól - bűncselekmény hiányában - felmentette, míg egyéb vonatkozásban azt a Be. 397.§-a értelmében helybenhagyta.

A vádlott felmentésére figyelemmel a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy az eljárás során felmerült bünygyi költséget a Be. 339.§ (1) bekezdése alapján az állam viseli.

Budapest, 2011. december 13.

Dr. Kónya István s.k. a tanács elnöke, Dr. Varga Zoltán s.k. előadó bíró, Dr. AkácZ József s.k. bíró.

A Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság 2.Bf.292/2010/16. számú ítélete - a Legfelsőbb Bíróság Bhar.III.1155/2011/3. számú

*ítéletében foglalt változtatással - 2011. december 13. napján
jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.*

*Dr. Kónya István s.k.
a tanács elnöke*

A kiadmány hitelül:

*írnok
MV*